

сарци - б.м.), Архангеловски манастир, Св. Троишки манастир (вероятно става въпрос за Брусарския „Св. Архангел Михаил“ и Добридолския „Св. Троица“ - б.м.). Освен това дописникът се спира на Чипровския манастир „Св. Йоан Рилски“, който по думите му бил възобновен за трети път през 1829 г. на предишното място в планината; отбелязва и популярността на храмовия му празник. Всяка година в него на 19 октомври прииждали групи поклонници от Лом, Видин, Враца, Белоградчи⁹.

Училищното дело в Северозападна България също е отразено, макар фрагментарно, в „Цариградски вестник“. През януари 1857 г. напр. една дописка от Илия П. Цанкович проследява развитието на учебното дело в с. Градец, Видинско, където училището било открито през 1803 г. Авторът описва как децата учат буквар, часослов и други предмети по взаимоучителната метода¹⁰. В бр. 386 от 3 юли 1858 г. същият вестник отпечатва голяма статия, обстойно проследяваща просветното състояние и методите на обучение в гр. Враца. А в бр. 392 от 16 август с. г. отбелязва, че децата и на овчарите в Ломско са с буден дух, и че в околията рядко в някое село „нема школо и даскал“¹¹.

В бр. 440 от 18 юли 1859 г. пак в „Цариградски вестник“ може да прочетете за похвалните усилия на чипровчани - най-упорити от 96 села в нахията. Те построили училище в 1857 г. големо 90 педи и 45 педи ширина, на два ката, на високо място (дн. Исторически хълм - б.м. А.Б.). Дописникът твърди, че „никъде другаде нема по-добро уредено училище от Чипровското и така добре съградено, защото са познали ползата от науката“¹².

В „Цариградски вестник“ (бр. 65, 17 септември 1849 г.) е поместен обширен материал за взаимното училище в Лом от 1848 г. Съобщава се, че е условен за учител Кръстьо Стоянов Пишурка. Статията набляга на необходимостта от просвета и апелира българите да си дадат децата в училище. Не е пропуснато да се разкритикува случаят с врачани „дето затворили мъжкото си училище“. Обръща внимание, че с наустницата вече е свършено, децата трябва да получават положителни знания.

Ломското читалище и Кръстьо Пишурка са известни в нашата история с първото театрално представление на „Многострадална Геновева“ (12 дек. 1856 г.) и поставянето на пиесата „Велизарий“ (18 ян. 1857 г.) Естествено, важното събитие е отбелязано и в „Цариградски вестник“ (бр. 314 / 1857 г.) - Никола Михайловски, пишейки общо за българския културен живот, отбелязва представянето в Лом на драмата „Велизарий“, където присъствали зрители и от двата пола и това първо представление е „имало свършен успех и произвело такова впечатление